

श्रुतो सिद्धमन्त्रिभिः परिवारितः । जगाम हिमवत्-
 पात्रे महादेशभिशापतः । योऽसौ प्रविशते भूमौ
 स स्त्री भवति निश्चितम् । स राजा षट्सङ्केन प्रावि-
 शत्सङ्कभावेन । एकाको तुरगोमेतः क्षणात् स्त्रीत्वं
 जगाम ह । सा बभ्राम वने शून्ये पीनोन्नतपयोधरा ।
 का त्वं कस्य कुतः प्राप्ता अतुरोपोऽस्ति कश्चन । तां
 ददशं बुधस्तनीं रूपोदार्यं गुणान्विताम् । अष्टम्यां बुध-
 वारंणं तस्यां तस्यो बुधो ग्रहः । ददौ षट्हाश्रमन्त्रा-
 मानीयत प्रतीभिताम् । पुत्रसत्पादयामास योऽसौ स्व्यातः
 पुंस्त्वाः । चन्द्रवंशकरो राजा आद्याः सर्वमही-
 क्षिताम् । ततः प्रवृत्तिं पूज्येयमष्टमी बुधसंयुता ।
 सा च सम्पूर्णां याद्या न भिक्षा यथाक्तं तत्रैव बुधाष्टमी
 शुभा पूर्णा यथोक्तफलदायिनी” तत्र व्रतमष्टवर्षं कार्यं
 तत्र भव्यभेदादिकं च तत्रैवोक्तं यथा

“अष्टम्यष्टवर्षानेन विचित्राक्षैः पृथक् पृथक् ।
 प्रथमा मोदकैर्भक्ष्यैः द्वितीया धानकैस्तथा । तृतीया
 वृत्तैश्च चतुर्थी वटकैश्च । पञ्चमी शुभका-
 चारैः षष्ठी सोहाबकैः शुभैः । अथोक्तवर्चिभिः शुभैः
 अन्नैर्न चातिवाहयेत् । अष्टमी फणितैः पूर्णैः खण्ड-
 वेष्टैर्युधिष्ठिर !” तत्र विहितनिषेधकाणांदि राज-
 आतंण्डे उक्तं यथा “पतङ्गै मकरे जाते देवे जायति
 भाषणे । बुधाष्टमीं प्रकुर्वीत वर्जयित्वा तु चैतकम् ।
 अन्नमे च जगन्नाथे सन्ध्याकाले मधौ तथा । बुधाष्टमीं
 न कुर्वीत कृता ह्यति पुराकृतमिति” । एतद्व्रतभारव्य-
 मपि चैलादौ न कर्तव्यं यथाह अतिः “मीने
 धनुषि देवेशे सुप्तेऽगृहदिने तथा । बुधाष्टमीं न कुर्वीत
 पूर्वविज्ञामपि कचिच्च” अथगृहदिने समयाशुद्धियुक्तदिने ।

बुधित लि० भ्वा० बुध-क्त इट् । ज्ञाते अमरः ।
 बुधिल लि० बुध-क्तिच् । विदुषि उणादि० ।
 बुध् पु० बभ्र-नक् बुधादेशः । १ मूले अमरः २ शिवे भरतः
 शचन्तरीके ऋ० ४।१६ ४ भाष्यम् । “पृथुवृद्धोदरा-
 क्षतिः” वेदान्तप० । “अवीर्गन्विष्टमस जङ्घुं बुध्” शा०भा०
 धृता श्रुतिः । निरुक्ते तु ब्रह्मा अस्मिन् धृता आप इति
 अन्तरिक्षं बुध्म्” तस्य निरुक्तिरुक्ता ।
 बुध् पु० बुध् मूले भवः यत् । १ गार्हपत्ये अग्नौ “अहिरवि
 बुध्” तारुण्यं १।४।११ “अहिरवि ह्येता रक्षः प्रवृत्तीनां
 बुध्” बुध् मूले आदौ आपानकाले प्रथमं जातोऽपि”
 अन्तरिक्षमने १२५ भेदे च । “बुधे निवसति बुध्”

योऽहिः सः अग्निः बुध्” बुध्मन्तरीक्षं अन्तरिक्षे च तद्वि-
 वासादां निरु० “मानोऽहिवुं भूरीरिषे” तदुच्यता श्रुतिः ।
 बुध् निशामने-भ्वा० उभ० सक० सेट् । बुध्ति ते हरित्
 अबुध् अबुन्दिट् । अबुन्दिट् । अदिट् ज्ञा वेट् ।
 निशामनसात्वाचनम् प्रस्थिपानमिति यावत् ।
 बुध् निशामने-भ्वा० उभ० सक० सेट् । बुध्ति ते हरित्
 अबुध्-अबुन्दिट् । अबुन्दिट् । निशामनसात्वाचनम् ।
 अदिट् ज्ञा वेट् ।
 बुध् बभ्रे च० उभ० सक० सेट् । बुध्ति ते अबुबुध्त् त ।
 बुध् न० उदके निषण्णो बभ्रुं रभित्वा पाठात्तरम् ।
 बुभुक्षा स्त्री० भुज-सन्-भावे अ । भोजनेच्छायां क्षुधायाम् ।
 सा च प्राणधर्मः यथोक्तं शा०ति० “बुभुक्षा च पिपासा च
 प्राणस्य” कर्मिण्ये ह्यग्रम् । अक्षेऽजीर्णं च सा न
 भवति अथ भवति चेत् अनिष्टदा यथोक्तं सुश्रुते “उद्गा-
 रशुद्धावपि भक्तकाङ्क्षा न जायते हृद्गुरुता च
 यस्य” “स्वसं यदा दोषविह्वलमानं लीनं न तेजः पथ-
 कादृषोति । भवत्यजीर्णंऽपि तदा बुभुक्षा सा मन्दबुद्धिं
 विषवर्द्धयति” । अत्रादि-शोबायं अण् । बौभुक्ष तच्छोले लि०
 बुभुक्षित लि० बुभुक्षा+तार० इतच् । क्षुधायुक्ते बुभुक्षितः
 किं विकरेण भुङ्क्ते” इत्युङ्गटः ।
 बुल् मञ्जने च० उभ० सक० सेट् । बोलयति ते अबुबुल् ।
 बोलयति लृट्ः पर्याय मञ्जतीत्यर्थः ।
 बुलि स्त्री तदा० बुड-इन् किञ्च उच्च लः । भये हेमच० ।
 बुल्व लि० बुल्-क् उल्वा० नि० । तिरस्कोने शत० ब्रा०
 १।५।४।१४ ।
 बुष(स) न० बुध्ते अत्सृज्यते बुष-उत्सर्गे क पृषो० वा
 प्रत्वम् । (आगडा) १ तुच्छान्ये फलरहितधान्ये
 अमरः । अयं बोपधः २ उदके वेदनघण्टुः ततः तृणा०
 चतुरर्थ्यां स । बुषस्य तत्सनीपादो लि० । पृषो०
 दीर्घः । बूसमयत् । [अकोषीत् बुषोस
 बुस उत्सर्गे दि०पर० सक०सेट् । बुध्ति । हरित् अबुध्त्
 तस्त आदरे अनादरे च च० उभ० सक०सेट् । बुध्ति ते
 अबुबुध्त् त ।
 बुस्त न० बुध्ति नाद्रियते आद्रियते वा बुध्-वञ् । १ पन-
 चादिफलस्य त्याज्ये अंगे (मुष्णि) २ मांसपिष्टभेदे च
 अमरभरतो ।
 बुक् न० बुक्+पृषो० दीर्घः । बुक्त्वाद्यर्थे रमानाथः ।
 बुवदुक्थ न० पदे निषण्णुः ।